

Недоступен ни однин перевод.

(Дар хошияи ривояти «Хари Даччол» ва ӯ ё сафари аъзои ГМЧ-и ш.Хоруг ба ш.Душанбе)

Пеш аз он, ки ба асли матлаб бирасем, муҳим аст, муқаддимаи навройи худро бо гуфтае дар бораи маъниву тафсири полони хар хусни матлаб бахшем, гирех бизанем ва даромезем. Бо узру маъзарат, ки суҳанро аз хайвоне шуруъ мекунем, ки беозор аст ва меҳнаткаш. Зеро ин пешгуфтор муҳим аст, хеле муҳим аст.

Фарҳангҳои муътабари ватанӣ калимаи «Полон»-ро-тукум гуфтандӣ, афзоре ки ба пушти маркаб, яъне хар барои бор ниҳодан ё савор шудан мегузоранд. Дар байни абраву астар мебуранд ва пахта гузошта бо ҳуволдӯз калон-калон лаганда мекунанд. Барои захмӣ нашудани пушти маркаб ба астари полон ду болиштак медузанд. Ва шуруъ мекунанд ба хартозӣ. Навиштаи пойин дар бораи хартозии ГМЧ-и (гуруҳаки муташаккили ҷинойти) шаҳри Хоруг бо саркардагии Лоло Ёдгоршо Мамадасламов аст (афгонҳо тағоро «лоло» гӯянд, чун ин фард ба он сӯйи дарёи Панҷ рағбати ботинӣ дорад, рӯчуӣ муаррифии ӯ аз калимаи лоло оғоз ёфт. Дар кӯдакӣ бозие буд бо номи хармӯрд, як навроӣ бозии бачагона. Як гӯрӯх бачаҳо рафикашонро «хар» карда, ҳама боли ҳам савор мешаванд. Айнан, он ҷизе ки дар тӯли 27 сол дар баъзе кӯчаҳои Хоруг мегузашт.

Чун мавзӯи харгариро пайгирӣ намудем, мутолиаамон ба истилоҳи устувори фолклорӣ «Хари Даччол» афтид. Манбаъи он қиссаи диниест дар бораи шахси фиребгар, ки бар пушти харах хӯрчине доштааст, ки дар як палаи он оташ (рамзи дӯзах) ва дар паллаи дигараш гул(рамзи бихишт) ва вобаста аз ғароишҳои ботилаш мардумашро ё ба «дӯзах» ва ё ба бихишт мефиристодааст. Шоирони ҳамин мазмунро дар офариниши симоҳои манфӣ, шахсони золиму зисткирдор (ҳонда шавад ГМЧ-и Хоруг) истифода бурдаанд. Масалан, Сайфи Фаргонӣ гуфтааст:

Чу ботинро дихӣ кувват зи баҳри заъфи дини ҳақ,

Ту Даччолро дар ин айёму чаҳли ту химори ту,

Агар ҳӯи замон гирӣ в-агар мулки чаҳон гирӣ,

Масеҳе ҳам падида ояд, к-аз ӯ бошад димори ту.

Ва боз мегӯянд, ки тарбият ба одами ноаҳл қор намеояд, барои тасдиқи фикр масал истифода мешавад. Хангоми таъкид қардани кӯшиш беҳуда дар дигаргун қардани сохтани қавҳари қасе ё қизе ба қор меравад:

Хари Исо қараш ба Макка баранд,

Чун биёяд, ханӯз қар бошад.

Қиссае ки манзури хонанда меқардад дар қораи гурӯҳҳои зиддимардумиест дар шаҳри Хоруг, ки қапқаву қарвор тасаввур доранд, ки «**Дунё на аз партави Хуршед, балки аз ваъзгӯи онҳо равшанӣ мекунад**» . Ки агар Макка раванд боз ҳамон х.-и қадимаанд. Ачаб!

Ин бозгӯи сафарномаест, ки бо мутолиаи он, ҳолати фардро ба кулӣ дигар мекунад. Кахрамонони он хикоя-душманон ва дуздони вақтанд, аниқтараш ибнулвақтанд, аз бинии ҳеш дуртар оламро надидаанд ва намехоҳанд бубинанд. Сонияҳои гарон ва дакикаҳои пурамони Бадахшони чаннатиро бо аъмоли норавои ҳеш ба факри маънавӣ дучор карданд. Ба иборати дигар, инҳо саркардаҳои гурӯҳҳои муташаккили ҷинойтии шаҳри Хоруганд, инҳо ҳамон 7 нафаре, ки аз ҷониби мақомоти хифзи ҳуқуқ 22 октябр нисбаташон огоҳии расмӣ эълон шуда буд ва онҳо тавба карда протоколро имзо карданд.

Аз ин ба баъд, бинобар таблиғи номуносиб дар ВАО аз ном бурдани ҷинойткорони Шошхоругиву Бархоругӣ, ки ба ҳама маълуманд, бо инсарҳам кардан дар назди Конун шармандаи оламанд, парҳез мекунем.

Ин бардошт аз сафар, эҳсосу отифаи тағийроти микдорӣ ба сифатист. Сабабу зухурот ва паёмади он, умри ҷинойтпешагӣ ва зарбаи маънавии ҷуброннопазир аз сӯйи гурӯҳҳои хурд, вале разолатсиришт бо конунҳои ҷангалӣ мебошанд.

Ин қиссаест дар бораи сафар ба ҷаннатулмакон шаҳри Душанбе он ҳам баъд аз 27 соли дарбадариву хонабасарӣ. Шояд тасаввур шавад, ки аз кишвари хориҷа қасе омадааст, на хайр хонандаи гиромӣ ин тавр нест. Ин сафари хонабадӯшони аъзои ҷинойтии Хоруг ва халқаҳои ба онҳо марбут аз маркази маъмурии ВМКБ ба макони мардумони дилмадор – Душанбеи гулгулшукуфон аст. Ин зодгоҳи мардони конунмадор ва бовикори тоҷик аст. Инро мегӯянд макони рифоҳу озоиштагӣ, на ҷойдоди «сходка»-ву ҷамъоварии силоҳ.

Ҷойиз ба ёдоварӣ медонем, ки 4 нафар саркардаи гурӯҳҳои парокандаву номуташаккили ҷинойтии шаҳри Хоруг тавба карданд, насиҳат шунданд, сарҳам карданд, ба шаҳри Душанбе ба ивази раҳо шудани онҳо аз тафаккури ҷинойтӣ омаданд.

Боз ҳам шермардони тоҷик, ҳомиёни ҳарфи конуну ҳуқуқ боз улғуву намоди ҷавонмардӣ нишон доданд, оварданд ин тавбафармоёнро ба ш.Душанбе...

Шоҳидони ҳол, ҳолати рӯҳии ин ҳомандешонро, ки мулкро бедарвоза мепиндоштанд, ин

тавр тасвир мекунанд. Ба махзи даромадан ба нохияи Дарвоз, ГМЧ аз сатху сифати сохтмон ва рафти ободкорӣ чунон мафтун шуданд, ки дарк карданд, ки ба гайр аз Шошхуорг мулкҳои дигар ҳам хастанд.

То Кӯлоб хомӯш монданд, гӯё ки забонашон ях баста бошад. Дар Кӯлоб расиданд, ба тахлука афтиданд, тасаввур мекарданд, ки зинда мерафта бошанд, зеро мардуми шарифи Хоругро ҳамин тоифа, нисбат ба чойгоҳи муқаддаси Кӯлоб дар зехнашон сӯитафохумҳои маҳалгароиро ҷо дода буданд. Ва аз Кӯлоб саҳт метарсиданд. Боз ҳамон дастархони боз ва рӯйи кушоди мардуми шарифи шаҳри Кӯлоб, дили хашини ГМЧ-ро об кард. Чун афроди ба афсурдагӣ гирифта ба гиря даромаданд. Боз тавба... боз пушаймонӣ аз вақти гузашта... аз разилии ботинӣ. Пешхидмати тарабхонаи Кӯлоб бо мурочиат ба ин ГМЧ басо нишонрас гуфт:

Боз о боз о, ҳар он кас астӣ боз о,

Ғар кофару ғабру бутпарастӣ боз о.

Ин дарғаҳи мо дарғаҳи навмедӣ нест,

Сад бор агар тавба шикастӣ боз о.

Вазъи рӯҳии ин ҷор нафар, мусофири бахтбаргаштаи ГМЧ баъд аз ин суҳанони воло чунон ваҳим ба мушоҳида гирифта мешуд, ки яке аз умри барбод рафтаву дар роҳи ҷинойткорӣ масрафшуда мегуфт, дигарӣ шевану ноларо ба сомон мебардошт, ки ҷӣ қадар мо чоҳилем, ки дар ин се даҳа монеи рушди Хоруги ҷаннатмакон шудем, ҷорумӣ чун ба бемории ҷунунӣ мубтало ву гирифта ҳар ҷӣ ба забон меовард, қасе намефаҳмид,

чӣ мегӯяд. Афсурдагии равонӣ ҳамаро фаро гирифта буд. Чун ба фарчоми кисса мерасем, дарёфтем, ки аз аъзои ГМЧ-и шаҳри Хоруг дида, ҳараки бечораро маломату мазамат кардаем. Аз ин лиҳоз, чун ҷуброни гуфтаҳо ба ин ботилсарони «гмч» гуфтанием, ки:

Бечора ҳарак, ки бетамиз аст,

Чун бор ҳамебарад азиз аст.

Говону ҳарони борбардор.

Бех э-одамиёни мардумозор.

Орзу дорем, ки ҳаргариву ҳартозӣ дар шаҳри Хоруг ба маҳзи баргаштани ин «саркарда»-ҳои ГМЧ аз Душанбе катъан бас шавад, такрор наёбад ва мардумозорӣ аз байн равад.

Вале сад афсӯс иттилоте мо дорем аз он иборат аст, ки тинату ботини ҳаргарӣ танҳо бо хун ислоҳу решақан мешавад. Ин экскурсияҳо фиреби назаранд...

Ба мақсади ҳукмфармоии конун дар Хоруг ба кисса ҳусни мактаъ мебахшем.

**Фарход Калонов, зодаи ш.Хоруг ва сокини ш.Хучанд, аъзои гурӯҳи
чавонпатриотҳои Тоҷикистон**